

Панасюк Анастасія, Алексєєва Алла
РЕФОРМА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ
(НА ПРИКЛАДІ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Важливим елементом кожної правової системи суспільства є місцеве самоврядування. Реформа децентралізації має на меті збільшення повноважень місцевих органів влади, що є досить логічним зважаючи на ситуацію, що склалася в Україні. Реформа на думку багатьох науковців сприятиме наданню високоякісних та доступних публічних послуг, становленню інститутів прямого народовладдя, задоволенню інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодженню інтересів держави та територіальних громад.

Метою даної статті є аналіз адміністративно – правових засад та головних напрямків реформування й децентралізації влади в Україні, яка полягає в перерозподілі функцій і повноважень між органами державної влади та органами місцевої влади (на прикладі Вінницької області).

Ряд науковців досліджували проблеми децентралізації та становлення розвитку місцевого самоврядування як в Україні так і Вінницькій області, серед яких варто виділити: Бородіна О. [1], Бучинська А. [2], Горбатюк М. [3], Глушенко Ю. [4], Скрипнюк О. [5], Юркевич І. [6].

Реформа місцевого самоврядування є важливою для кожної держави, адже вона здатна гарантувати спроможність населення тієї чи іншої країни реалізовувати своє право на участь в управлінні публічними справами. У функціонуванні місцевого самоврядування досить важливе значення має діяльність органів, адже саме у їх компетенції забезпечення ефективного управління публічними справами в інтересах як окремої людини так усієї територіальної громади [1].

Одним із важливих напрямків в реформуванні місцевого самоврядування є децентралізація, насамперед тому, що саме процес децентралізації позитивно впливає на ефективність діяльності органів місцевого самоврядування. Вона, як правило, здійснюється цілеспрямовано з метою оптимізації практичного вирішення питань загальнонаціональної ваги, а також втілення у життя специфічних регіонально – локальних програм [1].

Децентралізація є важливим елементом у демократії, адже одночасно зберігається єдність держави та її інститутів і розширюється повноваження місцевого самоврядування, що є позитивним зрушення у системі державного управління. На даний час, реформа має за мету цілком активізувати населення для забезпечення та пропагування власних потреб, звужити сферу державного впливу на суспільство, зменшити видатки на утримання держапарату. Даний прогрес у майбутньому на думку більшості політологів та державних службовців здатний призвести прямому народовладдю, адже децентралізація включає в себе управління справами локального рівня безпосередньо на місцях. Тобто, можна

зазначити, що реформа децентралізації сприяє побудові громадянського суспільства, до якого ми прагнемо [2].

Повна децентралізація влади – являє собою досить складний і тривалий процес, проте необхідний для формування самостійних та дієздатних територіальних громад. Система управління, яка існувала в Україні довгі роки – уряд – область – район – сільська рада – позбавила місцеві органи можливості здійснювати ефективну політику в інтересах громадян, що мешкають у відповідній місцевості. Про доцільність децентралізації свідчить і практика зарубіжних країн. Так, наприклад 85% бюджетів місцевих територіальних громад у Польщі використовуються без узгодження із центральними органами влади, у Швейцарії кожна територіальна громада сама вирішує який відсоток податків вона буде надавати центру [4].

Досить важливим в децентралізації є принцип субсидіарності. Відповідно до даного принципу, найбільше повноважень повинні мати ті органи влади, які найближчі до людей і на рівні яких відбувається вирішення необхідних завдань чи надання послуг є найефективнішими та найменш затратними. Адже держава ніколи не дійде до проблем кожного села чи міста, кожної вулиці чи двору.

Ще одним актуальним питанням в децентралізації є фінансування. Адже сільські ради є дотаційним органом влади, тобто вони не в змозі самостійно забезпечити свою діяльність, тобто вони є депресивними. Щоб стимулювати стрімке об'єднання територіальних громад, цілком доцільним буде передбачити державну підтримку, розмір якої має бути пропорційним до розміру новоствореної громади. У законодавстві передбачено перехід на прямі міжбюджетні відносини із Державним бюджетом України. Якщо поррахувати на прикладі Вінницької області, то можна вирахувати наступні цифри:

1. 60 % податку на доходи фізичних осіб;
2. 25 % екологічного податку;
3. 5 % акцизного податку з продажу підакцизних товарів;
4. 100 % єдиного податку;
5. 100 % податку на прибуток юридичних осіб;
6. 100 % податку на майно

Впровадження даної реформи надає можливість передати значну кількість повноважень, від органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування, на даний час реформа децентралізації вважається однією із найбільш результативних та прогресивних в Україні. Але проаналізувавши створення Об'єднаної Територіальної Громади з точки зору географії, то можна помітити невідповідність чи навіть нерівномірність процесів децентралізації в регіонах, яка викликана по – перше особливістю суспільно – політичного та економічного розвитку кожного конкретного регіону в Україні, що є не менш важливим, по – друге це суттєве не співпадінням інтересів регіональних політичних еліт, котрим досить важко дійти до консенсусу, і тим самим визначити позицію щодо реформи місцевого самоврядування [5].

Варто підкреслити, що позитивна позиція регіональної еліти на початку реформи децентралізації призвела до позитивних зрушень, що свою чергу стало наслідком того факту, що у Вінницькій області реформа децентралізації на першому етапі пройшла доволі активно. Проте варто звернути увагу, на те, що 24 червня 2015 р., Вінницькою облрадою було прийнято план згідно з яким область поділялася на 106 ОТГ. Проте зважаючи на ряд недоліків у документі, Кабінетом міністрів України було затверджено лише 27 із 106 схвалених облрадою ОТГ, після чого прогресивний план був переданий Вінницькій облradі на доопрацювання та виправлення недоліків. Вінницька обласна рада та ОДА (Обласна Державна Адміністрація) тривалий час затягувала з прийняттям кінцевого варіанту плану створення об'єднаних територіальних громад. Але вже у січні 2019 р., робота над документом, яким передбачалось створення 68 ОТГ, що покривали 100 % території області, була завершена [6].

За перший період реформи, Вінниччина зробила ряд важливих кроків, що в результаті призвели до вирішення проблемних питань які постали перед чиновниками різних рівнів, починаючи від Обласної Ради закінчуючи сільськими радами на першому етапі впровадження реформи. Протягом 2015 – 2016 рр., Вінницька область входила у першу десятку областей, у яких реформа децентралізації проводилася на початковому етапі успішно, тобто без суттєвих перешкоджань з боку регіональної еліти області. Проте через стрімке зниження темпів впровадження реформи, негативний вплив регіональної еліти на впровадження реформи, і інших факторів, що негативно впливали на реформування області, Вінниччина втратила своє лідерство.

Не останню роль у цьому відіграли регіональні еліти – голови ОДА та РДА, голови та депутати районних і обласних рад. На їхню політичну поведінку впливають декілька основних факторів, у першу чергу це невизначеність, страх перемін, і що не менш важливо новизна даної реформи, адже сам факт децентралізації є чимось новим як для політичної та регіональної еліти так і для громадян України. Вихід із цієї складної ситуації для Вінниччини, як і для інших районів, полягає в укрупненні районів та оперативному запровадженні інституту префектів, що у свою чергу дозволить реально боротися з адміністративним тиском, який гальмував будь-які ініціативи об'єднання на локальному рівні[6].

Отже аналізуючи вищесказане можна дійти висновку, що децентралізація відкриває значні можливості для самостійного забезпечення місцевого самоврядування при вирішенні питань місцевого життя, зокрема підвищення ролі громадян, їх впливу на процес прийняття та втілення рішень щодо гарантування умов соціального та економічно розвитку суспільства. Кожен із нас розуміє, що будь-які зміни в першу чергу несуть за собою ряд проблем і ризиків, як для громадян певної країни так і для країни загалом, проте варто розуміти, що будь-які проблеми можна і потрібно подолати насамперед заради отримання бажаного і прийнятного результату. Перед Вінницькою областю як і перед більшістю областей України виникла досить непроста ситуація

навколо реформи децентралізації, проте із будь якої ситуації є вихід, для Вінниччини на думку науковців, вихід полягає в укрупненні районів та запровадженні інституту префектів.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Бородіна О. Децентралізація влади в Україні: зміст, ризики, можливості та адміністративна роль громадянського суспільства [Електронний ресурс] / Оксана Анатоліївна Бородіна // Reporter of the Priazovysy State Tekhnical University. – 2015. – Режим доступу: <http://eir.pstu.edu/bitstream/handle/123456789/7756/22.pdf?sequence>
2. Бучинська А. Адміністративно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування за законодавством України...: автор.дис...канд.юрид. наук: 12.00.07 / А.Й. Бучинська. К., 2014. 20 с.
3. Горбатюк М. Децентралізація і регіональні політичні еліти (на прикладі Вінницької області) [Електронний ресурс] / Микола Горбатюк. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://nte.etnolog.org.ua/uploads/2019/3/publications/76.pdf>.
4. Глущенко Ю. Місцеве самоврядування в Україні: проблеми розвитку та фінансового забезпечення [Електронний ресурс] / Юлія Глущенко // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2015. – Режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2015/2015_04\(27\)/28.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2015/2015_04(27)/28.pdf).
5. Скрипнюк О. Децентралізація влади як чинник забезпечення стабільності конституційного ладу: теорія й практика [Електронний ресурс] / О. Скрипнюк // Віче: громадсько-політичний і теоретичний журнал. – 2015. – №12. – С. 22–24. – Режим доступу: www.viche.info.
6. Юркевич І. Децентралізація та реформування місцевого самоврядування в Україні [Електронний ресурс] / Ірина Юркевич. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream>

***Кронівець Тетяна, Маруняк Богдана* ОСОБЛИВОСТІ СУДДІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ВІННИЦЬКОГО МІСЬКОГО СУДУ)**

Суддівське самоврядування є однією з гарантій забезпечення незалежності суддів. Саме суддівське самоврядування має забезпечувати захист суддів від втручання в їхню діяльність, і так само організаційно забезпечувати суди.

Мета статті: полягає у тому, щоб визначити поняття «суддівське самоврядування». Проаналізувати особливості суддівського самоврядування. Визначити вищі органи суддівського самоврядування. І звернути увагу на особливий режим роботи та організації суддівського самоврядування в умовах карантину у Вінницькому міському суді Вінницької області.

Об'єктом дослідження є сфера діяльності суддівського самоврядування.

Для захисту професійних інтересів суддів та вирішення питань внутрішньої діяльності судів діє суддівське самоврядування.

Суддівське самоврядування – це особливий вид державного управління, в якому суб'єктами управління постають суддівські колективи та їх органи, які наділені повноваженнями щодо прийняття управлінських рішень з питань організаційного забезпечення судів та діяльності суддів, соціального захисту суддів, а також інших питань, що безпосередньо не пов'язані зі здійсненням правосуддя, при